

Смерть, як бачиться це героєві, є засобом увіковічення великих і справжніх вчинків. Для героя-розповідача приводом для такого висновку стає смерть Великого Боба: «Тільки в смерті ми здобуємо свої справжні імена... У смерті ми стаємо героями» [2, 78].

Таким чином, смерть в романі постає інструментом реанімації героя, повернення його до активного, сповненого сенсу життя. Смерть не вселяє страх, а допомагає боротися зі страхами, мертвотним буттям-споживанням, буттям-без-сенсу. Мотив і тема смерті в романі постають в екзистенційному ключі як засіб здобуття людиною відповідальності за себе та інших, свободи духу. Однак крах головного героя, його безумство заперечують правильність обраного шляху: вочевидь не можна боротися зі злом у цьому світі засобами зла. Роман, що належить до так званої сучасної трансгресивної літератури, допомагає замислитись над питаннями сенсу життя сучасної цивілізації і спрямувати пошук відповідей на актуальні питання буття у гуманне річище.

Список використаної літератури:

1. Зленко Н. М. Соціально-філософський аналіз теорії суспільства споживання / Н. М. Зленко // Філософія науки: традиції та інновації. – 2014. – № 1 (9). – С. 76-83.
2. Паланік Ч. Бійцівський клуб [Електронний ресурс]. Режим доступу: // http://read-online.in.ua/read/bijtsivskij_klub.
3. Чепурна О. Екзистенційний аналіз як методологічна проблема [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzs_2009_85_51.

Науковий керівник: к. філол. н., доцент Богданова І. В.

Я. І. Горбенко

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

МІФ ТА МІФОЛОГІЯ В ПОСТМОДЕРНІСТСЬКІЙ ТРАДИЦІЇ

Дослідження міфологічних проявів у сучасній літературній традиції – це багатоаспектна та складна у висвітленні проблема. Повернення до міфу, вивчення його історичних коренів, ролі у духовно-моральному відродженні людства стає актуальним в епоху кардинальних змін у суспільстві.

Перші спроби тлумачення міфів належать ще філософам Стародавньої Греції. Міф – це стародавня народна оповідь про явища природи, історичні події тощо, фантастичні оповідання про богів, обожнених героїв, уявних істот. Міфологія – це наука, яка вивчає сукупність міфів певного народу [1, с. 756-757]. З початком епохи Романтизму міф стає об'єктом численних досліджень, а відповідно, й формування різноманітних міфологічних теорій. Прийнято вважати, що міф складається з двох аспектів: розповідь про минуле (діахронічний аспект) та спосіб пояснення теперішнього, а іноді і майбутнього (синхронічний аспект) [2, с. 10]. Особливий інтерес до міфології виникає на початку ХХ ст.. У цей час з'являється неоміфологічна теорія, представники якої переосмислюють по-новому та інтерпретують сюжети, образи та мотиви стародавніх міфів. Політична міфотворчість Ж. Сореля, Е. Кассіра, Т. Манна, М. Еліаде, Р. Барта та багатьох інших, стала одним з яскравих проявів міфологічного відродження ХХ ст.[3].

У ХХ ст. змінюється відношення до міфу, виникають різні підходи до вивчення міфу і міфології. По-перше, це заперечення традиційних сюжетів заради переходу до фактичного наслідування та відображення дійсності в життєвих формах. По-друге, це намагання використовувати міфологічні образи, теми та мотиви у нетрадиційних та неформальних формах, що інколи нагадує елементи самостійної поетичної міфотворчості. Таким чином, у літературі ХХ ст. превалює архаїчна та побутова міфологія, простір і час сприймаються з міфологічної точки зору, а кожний твір – це колаж із цитат і ремінісценцій з інших творів. Міфологічні сюжети набувають героїчного, гротескового, а іноді навіть трагічно-фарсового характеру [4, с. 116].

Якщо для модерністів міф був єдиним способом представлення й інтерпретації світу одночасно для читача й автора, то для постмодерністів не існує єдиних загально-змістових феноменів міфічного характеру для зображення дійсності. Це призводить до того, що будь-який постмодерністський твір не може мати абсолютно точної змістової інтерпретації. Таким чином, читач несвідомо отримує роль співавтора і звільняється з-під традиційної влади автора твору. Міф, як сакральна розповідь, у світоглядній системі постмодернізму розкладається і втрачає ту обов'язкову та єдину для всіх істину. Людина вже не є центром Всесвіту, вона не знає, та й не може знати сенсу буття. Якщо модерністи використовували міф як універсальну істину, то їх послідовники – постмодерністи реконструюють міф, зводячи його до метаоповіді, на яку не можна покладатися. Міф, скоріше, слугує постмодерністам як засіб автентичної організації дійсності. Якщо модерністів хвилює питання – як можна пізнати реальність, то постмодерністів – як можна дізнатися, що є справді реальним? Постмодернізм, на відміну від модернізму, не має на меті вкласти в текст певний визначений зміст. Автор постмодерністського твору лише намагається тримати свого читача в межах визначеного ним сюжету [5, с. 54-55].

Варто зазначити, що для авторів-постмодерністів характерними є висловлювання та міркування про власне мистецький твір або про мистецтво загалом, критичне аналізування власної прози, авторські коментарі, ставлення до різноманітних літературних технік з іронією та пародією, а також звернення до прихованих значень. У постмодерністських творах зникає цілісний культурний контекст, залишаються лише окремі його частини, які підпорядковуються множинності, демократичності та рівності усіх та всього. На основі фрагментів творів постмодерністи створюють нову цілісність на зовсім іншій множинній основі [6, с. 280-283].

Таким чином, епоха постмодернізму характеризується персоніфікованим баченням міфічних образів, мотивів та сюжетів, що в свою чергу переноситься у вимір мистецького мислення. За допомогою трансформації та іронічного тлумачення міфологічних сюжетів, мотивів та образів автори-постмодерністи будують власну міфічну реальність, інтерпретують міфологічні образи та сюжети, що призводить до побудови власне постмодерністського міфу сучасності [7, с. 21-22].

Сучасні митці активно звертаються до міфології, підпорядковуючи її своїм власним мистецьким цілям, адже саме міфологія, як вся сукупність міфів, продовжує залишатися невичерпним джерелом сюжетів, мотивів та образів в сучасній мистецькій та літературознавчій традиції.

Список використаної літератури:

1. Академічний тлумачний словник української мови: в 11 томах. – Том 4, 1973. – С. 756-757
2. Дарморіс О. Міфологія : навч. посібник /О. Дарморіс. – Львів:ЛНУ імені Івана Франка, 2010.–248 с.
3. Жукова Н. Буття міфу в художній творчості: кінець XIX – поч. XX ст. (символізм, модерн). Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://glierinstitute.org/ukr/digests/042/9.pdf>
4. Усачов В. А. Звернення до тематики міфу у світовій культурі на рубежі XIX – XX століть / В. А. Усачов // Наука. Релігія. Суспільство. – 2012. – № 4. – С. 114 -120. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nrs_2012_4_22.
5. Міф і основні структуроутворюючі принципи постмодерністських текстів [Електронний ресурс] / С. В. Ісаєнко // Питання літературознавства. - 2004. – Вип. 11. – С. 52-56. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pl_2004_11_8
6. Поетика постмодерністського роману (до теоретичних аспектів) / О. П. Палій // Літературознавчі студії. – 2013. – Вип. 39(2). – С. 278-288. – Режим доступу: http://philology.knu.ua/files/library/lit_st/39-2/39.pdf
7. Міф і міфологія / В. Гарін // Українське релігієзнавство. — 2002. — № 22. — С. 16-22. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/14913/2-Garin.pdf?sequence=1>

Науковий керівник: доцент кафедри фонетики і граматики англійської мови,
к. ф. н., доцент Кравченко Т. М.